

Paweł Król

Dział Przyrody

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 20, 282-283

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

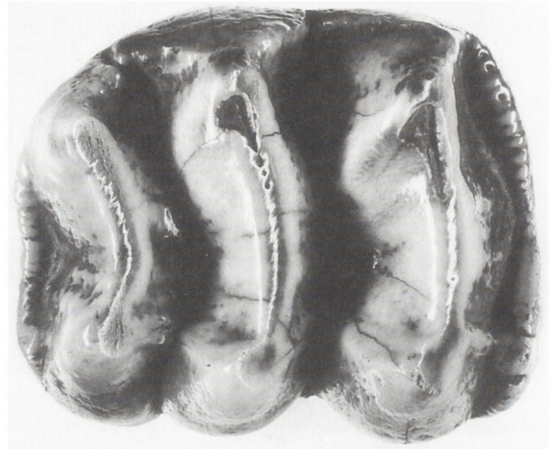
nuszka Stanisława Seweryńskiego z Odrowąża. Wyroby garncarskie – „kugielniki” (formy na ciasto) zrekonstruował dla potrzeb muzeum według dawnego wzoru Jarosław Rodak z Rędocina.

Janina Skotnicka

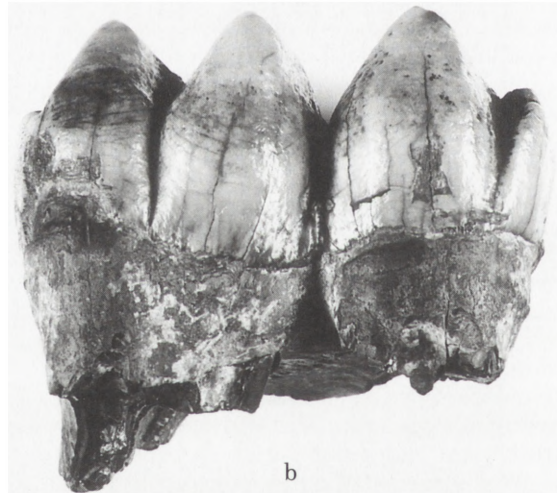
DZIAŁ PRZYRODY

1996-1997

W omawianym okresie wpłynęły 3 eksponaty: jeden zakup i dwa dary. Najcenniejszym nabytkiem jest ząb przedtrzonowy mastodonta *Mostodon sp.* (trzeciorzędowego słonia kopalnego) znaleziony w latach 1930-1939 w okolicach Chmielnika. Interesujące są okoliczności pozyskania tego okazu. Należy w tym miejscu przypomnieć historię sprzed kilku lat. Otóż w 1995 roku ustalono, że będący w zbiorach muzeum od czasów Muzeum PTK ząb przypisany nosorożcowi kopalnemu – o czym informował napis na naklejonej na ekspozycji kartce – jest zębem przedtrzonowym trzeciorzędowego słonia kopalnego *Deinotherium giganteum* Kaup, 1829¹. Była to ważna konstatacja, gdyż do chwili odkrycia tego gatunku w kieleckim muzeum – w Polsce go nie stwierdzono. Sprawa została nagłośniona w prasie, która przytoczyła widniejącą na kartce napis zawierającą ważną informację o czasie i miejscu odnalezienia eksponatu: „znaleziony w 1878 r. w łomie kamienia pod samym Chmielnikiem, ul. Kielecka”. Po doniesieniach prasowych zgłosił się do muzeum pan Jerzy Spolitał z zębem zwierzęcia kopalnego, który okazał się być przedstawianym tu zębem mastodonta. Według rela-

a

b

Ryc. 22. Ząb przedtrzonowy mastodonta, a – widok z góry, b – widok z boku

¹ P. Król *Ssaki kopalne czwartorzędu Polski w zbiorach przyrodniczych MN w Kielcach*. „Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach”, t. 19: Kielce 1998, s. 315.

cji oferenta okaz ten znaleziony został w latach trzydziestych naszego stulecia przez Borysa Kononowa w okolicach Chmielnika podczas przebudowy drogi – ząb wypadł z całej odkopanej tam zuchwy. Jego korona jest w bardzo dobrym stanie zachowania, korzenie uszkodzone (ryc. 22 a, b). Długość okazu 7,5 cm, szerokość 6 cm; nr inw. MNKi/P/18.

Bardzo cenne dary w postaci bobra europejskiego i orla bielika otrzymaliśmy od Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. Obecnie pozyskanie wielu gatunków ptaków i ssaków do zbiorów muzealnych jest bardzo trudne. Większość fauny znajduje się pod ochroną prawną i tylko w przypadku śmierci zwierzęcia, której okoliczność jest wyjaśniona przez Wydział Ochrony Środowiska, można wprowadzić taki okaz do zbiorów przyrodniczych.

Bóbr europejski *Castor fiber* (Linnaeus, 1758). Martwe zwierzę (w wodzie zaplątane w sidła) znalazł Adam Nowak na brzegu rzeki Pilicy w Maluszynie k. Włoszczowy. Okaz spreparowany przez Szczepana Markowskiego, na drewnianej podstawie, wsparty na gałęzi. Długość zwierzęcia 91 cm; nr inw. MNKi/P/19.

Bielik *Haliaeetus albicilla* (Linnaeus, 1758). Martwe zwierzę (śmierć z przyczyn naturalnych) znalazła Straż Leśna w okolicach Konieczna (lasy włoszczowskie). Okaz spreparowany przez Szczepana Markowskiego. Osobnik młody, długość 70 cm, rozpiętość skrzydeł 180 cm; nr inw. MNKi/P/20.

Paweł Król

MUZEUM HENRYKA SIENKIEWICZA W OBLEGORKU ODDZIAŁ MUZEUM NARODOWEGO W KIELCACH

1996

Rok ten, ogłoszony Rokiem Sienkiewiczowskim z uwagi na zbieg trzech rocznic związanych z życiem i twórczością autora *Quo vadis*, był pomyślny, jeśli idzie o nabytki – muzeum przyjęło 18 nowych eksponatów, z czego 5 zakupiono, a 13 pochodziło z darów osób prywatnych i instytucji.

Przedmioty zakupione do zbiorów to: dwie fotografie, dwie kartki pocztowe oraz obraz olejny zatytułowany *Paleta*. Najcenniejszym z nich był oczywiście obraz (olej, płótno 47 x 36 cm; nr inw. MNKi/S/1207) którego powstanie można wiązać z obchodami jubileuszu pisarza, na co wskazuje data: 1901 r. Niestety, na razie nie udało się odczytać, oprócz imienia: *Cyprian*, sygnatury malarza. Autor posłużył się oryginalnym pomysłem, wiążąc całą kompozycję z motywem palety, u góry której umieścił postać kobiecą – Fortunę z rogiem obfitości, z którego, można się domyślać, pochodzi siedem scenek przedstawiających sienkiewiczowskich bohaterów. W prawej dolnej części wielobarwnej palety artysta namalował podobiznę Sienkiewicza w formie przypiętej dwiema pinezkami fotografii. Dół obrazu zajmuje nokturn – nocny pejzaż, po lewej stronie którego widać psa, po prawej zaś kota. Obraz został włączony do ekspozycji w jadalni pisarza. Jego zakup sfinansowali następujący sponsorzy: Bank PKO S.A. Oddział w Kielcach, Związek Komunalnych Wodociągów i Kanalizacji w Kielcach, Magnum System Ltd. w Kielcach.

Zakupione do zbiorów dwie XIX-wieczne fotografie mają dla naszego muzeum wartość szczególną. Dokumentują znane z opracowań biograficznych i listów sytuacje, co daje możliwość wykorzystania ich na ekspozycji i w publikacjach. Pierwsza fotografia (nr inw. MNKi/S/1196) przedstawia siedzących we wnętrzu mieszkalnym Henryka Sienkiewicza i Antoniego Osuchowskiego, znanego adwokata warszawskiego